

Motion till riksdagen 2021/22:2785

av Mikael Oscarsson (KD)

Offentliga bidrag till extremism

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att få en heltäckande nationell bild av hur omfattande fusket är gällande Folkbildningsrådets bidragsbetalningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkerställa att studieförbunden uppfyller grundkravet som riksdagen fastställt, nämligen att stärka och utveckla demokratin, om inte Folkbildningsrådet känner till vilka samarbetspartner/lokala föreningar som exempelvis Ibn Rushd samarbetar med, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa upp Riksrevisionens uppföljningsrapport för att åtgärda identifierade brister och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ändra reglerna så att studieförbunden inte ska kunna ackumulera omfattande summor samtidigt som statsbidragen kontinuerligt ökar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Våren 2020 avslöjades Folkbildningsrådet med ett stort bedrägeri. Miljontals kronor har betalats ut till tio studieförbund runt Järvafältet i Stockholm; av dessa har åtta fuskat till sig bidrag. Enligt TV4 den 10 september visade det sig att deltagarna inte fanns och att pengarna misstänks gå till finansiering av extremism och organiserad brottslighet.

Signaler kommer att det finns omfattande fusk på andra ställen i landet. Staten delar varje år ut över 4 miljarder till folkbildningen. Dess främsta företrädare gentemot staten är Folkbildningsrådet, en ideell förening vars huvudmän och medlemmar utgörs av studieförbunden och folkhögskolorna. Problemet är att de organisationer som ska motta bidragen också administrerar utdelandet. Det finns en oförmåga att hindra fusk och felaktiga utbetalningar, något som Riksrevisionen tog upp i en uppföljningsrapport 2015.

I rapporten konstateras att Folkbildningsrådets fördelningssystem inte har fått de kvalitativa kriterier riksdagen beslutat om. Kontrollen är ineffektiv, och uppföljning och utvärdering belyste inte huruvida syftet med bidragen uppfylldes. Riksrevisionen rekommenderade att Folkbildningsrådet skulle kontrollera bidragen hårdare och att regeringen skulle ställa tydligare krav på Folkbildningsrådets myndighetsutövning.

Rekommendationerna har inte hörsammats. Folkbildningsrådet tycks helt ha struntat i Riksrevisionens krav, eftersom alla problem som påtalas finns kvar idag, fem år senare.

Folkbildningsrådet har tagit initiativ till en egen undersökning som utförts av Erik Amnå, När tilliten prövas, vars resultat visar att det finns allvarlig kritik mot studieförbundets demokratiska strukturer, syn på jämställdhet och andra grundläggande värden i vårt samhälle. Trots detta har Folkbildningsrådet som organisation aktivt drivit opinion för fortsatt stöd till studieförbundet Ibn Rushd.

I UNT konstaterar Emma Jaenson: "Folkbildningsrådet har konsekvent ställt sig på Ibn Rushds sida: i en replik till UNT:s ledarsida 2/6 menar de att studieförbundet bidrar till att 'minska segregationen' och 'överbrygga klyftor' och påpekar att 'folkbildningen måste ha en särskild frihetsgrad'."

Men problemen med Ibn Rushd är uppenbara. Magnus Ranstorp, Aje Carlbom och Peder Hyllengren har studerat förbundet.

I Expressen konstaterar de att Ibn Rushds medlemsföreningar bjudit in antisemitiska och våldsbejakande predikanter. Detta ledde till att Göteborgs stad frös sitt stöd till förbundet, då även medlemsföreningar där bjudit in hatpredikanter, förespråkade olika arvsregler för män och kvinnor, bjudit in personer som förespråkade dödsstraff för att lämna islam och haft medlemsföreningar som är en del av den turkiska religiösa myndigheten Diyanet.

Ibn Rushd slår rutinmässigt ifrån sig kritiken, men inget annat studieförbund brottas med liknande grundläggande demokratiska värderingsproblem. Vid granskning av exempelvis Ibn Rushds årsredovisning framgår även att förbundet ackumulerar omfattande summor samtidigt som statsbidragen kontinuerligt ökar.

Ett av grundkraven från riksdagen till Folkbildningsrådet är att säkerställa att demokratin stärks och utvecklas. Men hur kan man säkerställa att studieförbunden uppfyller grundkravet som riksdagen fastställt om Folkbildningsrådet inte känner till vilka samarbetspartner/lokala föreningar som Ibn Rushd samarbetar med?

Den sammantagna bilden gör det tydligt. Folkbildningsrådet lever inte upp till de krav som riksdag och regering ställer för statliga bidrag till folkbildning.

Mikael Oscarsson (KD)